הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן שכה

* **אִם מַכִּירוֹ** (טז) (סז) אָסוּר. וְכֵן בְּכָל דָּבָר דְּאִיכָּא לְמֵיחַשׁ שֶׁמָּא יִרְבֶּה בִּשְׁבִילוֹ, [ט]**אֲבָל בְּדָבָר דְּלֵיכָּא לְמֵיחַשׁ שֶׁמָּא יִרְבֶּה בִּשְׁבִילוֹ, כְּגוֹן שֶׁהִדְלִיק נֵר לְעַצְמוֹ, אוֹ עָשָׂה כֶּבֶשׁ לְיַרֵד בּוֹ, שֶׁבְּנֵר אֶחָד וּבְכֶבֶשׁ אֶחָד יַסְפִּיק לַכֹּל, אֲפִלּוּ מַכִּירוֹ** (סח) מֻתָּר: **יב** [א]**אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מַכִּירוֹ,** (סט) **אִם אוֹמֵר בְּפֵרוּשׁ שֶׁלְּצָרְךָ יִשְׂרָאֵל הוּא עוֹשֶׂה, אוֹ אֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ אוֹמֵר כֵּן אִם מַעֲשָׂיו מוֹכִיחִים שֶׁלְּצָרְךָ יִשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה, כְּגוֹן שֶׁהִדְלִיק נֵר בְּבֵית שֶׁיִּשְׂרָאֵל בּוֹ** (ע) **וְהָלַךְ לוֹ הָאֵינוֹ יְהוּדִי אָסוּר: יג** [ב]**אִם לִקֵּט אֵינוֹ יְהוּדִי וְהָאֶכִיל לָבֶהֱמַת יִשְׂרָאֵל,** (עא) [ג]**אֵין צָרִיךְ לְמִחוֹת בְּיָדוֹ לְפִי שֶׁעָה,** (עב) **אֲבָל אִם רָגִיל בְּכָךְ צָרִיךְ לְמִחוֹת: יד** [ל]**עָשָׂה אֵינוֹ יְהוּדִי בְּשַׁבָּת אָרוֹן אוֹ קֶבֶר לְעַצְמוֹ, מֻתָּר לְיִשְׂרָאֵל לִקְבֹּר בּוֹ, וְאִם עֲשָׂאוֹ בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, לֹא יִקְבֹּר בּוֹ** (יז) (עג) **עוֹלָמִית.** [מ]**וְדַוְקָא שֶׁהִקְבִּר בְּפַרְהֶסְיָא, וְהָאָרוֹן עַל גַּבָּיו, שֶׁהַכֹּל יוֹדְעִים שֶׁנַּעֲשָׂה לְפִלּוֹנִי יִשְׂרָאֵל,**

ט שָׁם וּכְרִבְבָא.
י מִדְּהוּת מֶרְדְּכִי פֶּרֶק (ר״ד) [ט״ד] (סי׳ תסא) בְּשֵׁם (ר״ת) [ר״ם].
כ הָרא״ש (פס״ז סי׳ יב) וְכֵן כְּתִבוּ הַטּוּר וְשֻׁלְחָן פּוֹסְקִים.
ל שַׁבָּת קנ״א (ע״א).
מ שָׁם וּכְפֵרוּשׁ הָרַ״ן (סה. ד״ה וגרסי׳) בְּשֵׁם הַגְּאוֹנִים וְרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק (ד) [ר] (ה״ה).

בְּאֵר הַיטֵב

אַבְרָהָם (שם). [וּבְסֵפֶר אֲלִיָּהוּ רַבָּה (ס״ק כג) מַחְמִיר גַּם כֵּן, וְכָתַב יֵשׁ לִירֵא שָׁמַיִם לְהַחְמִיר]: **יא** (טו) **אָסוּר.** אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בְּפָנָיו, וְהֵינוּ שֶׁיּוֹדֵעַ הָאֵינוֹ יְהוּדִי עַל כָּל פָּנִים שֶׁהַיִּשְׂרָאֵל יָבֹא לְהֶאֱכִיל בְּהֶמְתּוֹ, דְּאָז חִישִׁינַן שֶׁיִּרְבֶּה בִּשְׁבִילוֹ, ט״ז (ס״ק יא). וְעַיֵּן מֻגָּן אַבְרָהָם (ס״ק כח) שֶׁהָעֲלָה דְּאִם הָאֵינוֹ יְהוּדִי יוֹדֵעַ מַכִּירוֹ וְיוֹדֵעַ שֶׁצָּרִיךְ לוֹ, אֲפִלּוּ בְּאֹפֶן שֶׁעוֹשֶׂה עַל הַמַּקָּח אָסוּר, וְעַיֵּן סִימָן רנ״ב סָעִיף ד׳. עוֹד הֶעֱלָה אֲפִלּוּ בְּמַכִּירוֹ אֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין כִּדְכְתִיב שֶׁיַּעֲשׂוּ, כַּיָּוֹן שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא מְשׁוּם גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַרְבֶּה בִּשְׁבִילוֹ, עַיֵּן שָׁם: **יד** (יז) **עוֹלָמִית.** וְהוּא הַדִּין בְּכָל מִלֵּי דְּפַרְהֶסְיָא אָסוּר עוֹלָמִית, וְנִרְאֶה לִי דְּבִקְצַץ שָׁרֵי מִדִּינָא, אֶלָּא שֶׁנָּכוֹן לְהַחְמִיר כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי סִימָן רמ״ד

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אִם מַכִּירוֹ וְכוּ׳. מִדְּסָתָם הַמְחַבֵּר (סו) מַשְׁמַע דְּאַף אִם שָׁלֹא בְּפָנָיו הַיִּשְׂרָאֵל לִקֵּט אָסוּר אִם מַכִּירוֹ, וְכֵן פָּסְקוּ (סו) כְּמָה אַחֲרוֹנִים. (סמ) וְעַל כָּל פָּנִים בְּעִנְיַן שֶׁיֵּדַע הָאֵינוֹ יְהוּדִי בְּשָׁעַת מְלַאכְתּוֹ שָׁצָרִיךְ לְזֶה הַיִּשְׂרָאֵל הַמַּכִּירוֹ, דְּאָז חִישִׁינַן שֶׁיִּכָּנֵן לְהַרְבּוֹת בִּשְׁבִילוֹ. (סט) וְיֵשׁ פּוֹסְקִין הַמַּחְמִירִין שֶׁסּוֹבְרִין דַּאֲפִלּוּ אִם כְּבָר עָשָׂה הָאֵינוֹ יְהוּדִי וְלֹא יָדַע אוֹ שֶׁהַיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ אָסוּר אִם מַכִּירוֹ, דְּאַף דְּאֵין בָּזֶה חֲשָׁשׁ שֶׁיַּרְבֶּה בִּשְׁבִילוֹ בְּשַׁבָּת זוֹ, גְּזִרִינַן דְּבַמָּה שֶׁיֵּהָנֶה מִמְּלַאכְתּוֹ. יַרְגִּילוֹ לְהַרְבּוֹת בִּשְׁבִילוֹ לְשַׁבָּת אַחֶרֶת. [א]וְלִעֵצַת הַצָּרְךָ יֵשׁ לְהָקֵל בָּזֶה: **(סז) אָסוּר.** הֵינוּ רַק עַד הָעֶרֶב וְאֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין כִּכְדֵי שֶׁיַּעֲשׂוּ [מֻגָּן אַבְרָהָם (ס״ק כח)]: **(סח) מֻתָּר.** דְּאַף לְהַסּוֹבְרִין לְאֶסֹר מְשׁוּם שַׁבָּת אַחֶרֶת, (ע) לֹא חִישִׁינַן בָּזֶה שֶׁיַּעֲשֶׂה בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל עַצְמוֹ לְשַׁבָּת אַחֶרֶת, דְּדָוְקָא בִּדְבָר שֶׁיַּעֲשֶׂה לְעַצְמוֹ חִישִׁינַן שֶׁמָּא יַרְבֶּה בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, אֲבָל לֹא שֶׁיַּעֲשֶׂה בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל לְבַדּוֹ: **יב** (סט) **אִם אוֹמֵר בְּפֵרוּשׁ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, וְאָסוּר אֲפִלּוּ אִם הִשְׁתַּמֵּשׁ מִתְּחִלָּה בְּעַצְמוֹ גַּם כֵּן, וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף ו׳: (ע) **וְהָלַךְ וְכוּ׳.** וְלֹא נִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ מְאוּמָה, וּמַשְׁמַע דְּאִם לֹא הָיָה הָאֵינוֹ יְהוּדִי הוֹלֵךְ, הָיָה מֻתָּר לְיִשְׂרָאֵל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ תֵּכֶף מִשֶּׁהִדְלִיק הַנֵּר אַף קֹדֶם שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ הָאֵינוֹ יְהוּדִי, מִשּׁוּם דְּתָלִינַן דְּמִסְתָּמָא הִדְלִיק אַדַּעְתָּא שֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אַחַר כָּךְ, וְעַיֵּן בְּעוֹלַת שַׁבָּת (ס״ק לז) וּבְבָאוּר הֲלָכָה בְּסָעִיף י׳ דְּבּוּר הַמַּתְחִיל לְהָשְׁקוֹת: **יג** (עא) **אֵין צָרִיךְ לְמִחוֹת בְּיָדוֹ.** (עב) [ג]מִלִּלֵקֵט וּלְהַאֲכִיל לִבְהֶמְתּוֹ כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה זֶה בְּצִוּוּי יִשְׂרָאֵל אֶלָּא מֵעַצְמוֹ, וְאָמְרִינַן דְּלֹא לְהֲנָאַת יִשְׂרָאֵל מִכַּוֵּן אֶלָּא אַדַּעְתָּא דְּנַפְשֵׁהּ עוֹשֶׂה כְּדֵי לְהַרְוִיחַ, וְלָכֵן אֵין צָרִיךְ לְמִחוֹת בּוֹ וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן של״ד סָעִיף כ״ה לְעִנְיַן דְּלָקָה שֶׁאֵין צָרִיךְ לְמִחוֹת בְּאֵינוֹ יְהוּדִי כְּשֶׁבָּא מֵעַצְמוֹ לְכַבּוֹת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּסָעִיף י״א שֶׁהַיִּשְׂרָאֵל בְּעַצְמוֹ מַאֲכִיל, אָסוּר כֵּיוָן שֶׁנֶּהֱנֶה בִּידִים, וְהוּא הַדִּין כְּשֶׁהָאֵינוֹ יְהוּדִי מַאֲכִיל בְּצִוּוּיוֹ גַּם כֵּן (עג) אָסוּר אַף שֶׁלִּקֵּט מֵעַצְמוֹ מִתְּחִלָּה: **(עב) אֲבָל אִם רָגִיל וְכוּ׳.** דְּהוּא (עג) רַק הַעֲרָמָה בְּעָלְמָא וְאָסוּר: **יד** (עג) **עוֹלָמִית.** וְאַף עַל גַּב דְּכָל מְלַאכוֹת שֶׁנַּעֲשָׂה בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ אָסוּר רַק בִּכְדֵי שֶׁיֵּעָשֶׂה, הָכָא דְּהוּא מִלְּתָא דְּפַרְהֶסְיָא וּכְדִלְקַמָּן, הַגְּמָרָא מַמְרֵחַ, וּפֵרֵשׁ רַשׁ״י (ד״ה בכדי) וְחִדּוּשֵׁי הָרַ״ן (שם ד״ה עיר) דְּגַם לְאַבֵּי מַקְשֵׁי, דְּחֵישִׁיב שָׁלֹא בְּפָנָיו אַף דְּיָדַע בְּוַדַּאי שֶׁצָּרִיךְ לְיִשְׂרָאֵל הַמָּרְחָץ דְּרֹב יִשְׂרָאֵל הָיוּ שָׁם, עַיֵּן שָׁם]:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(סו) הַגְּרַ״א: **(מז)** ט״ז (ס״ק יא) וְאֲלִיָּה רַבָּה (ס״ק כה), וְכֵן מַשְׁמַע מַהֶגְרַ״א: **(סמ) ט״ז** (שם) **וַאֲלִיָּה רַבָּה** (שם), **וְגַם הַמֻּגָּן אַבְרָהָם** (ס״ק כח) **הִסְכִּים כֵּן בְּעֶצֶם דִּין זֶה [אַף דְּשִׁיטָתָם מַרְחָקִין, עַיֵּן בְּסִדְרֵי מְבָרְרִים** (מש״ז ס״ק יא)**], אַךְ דְּדַעְתּוֹ בְּיוֹתֵר מִזֶּה דַּאֲפִלּוּ אִם בְּפָנָיו לֹקֵט אֵינוֹ אָסוּר כִּי אִם בְּיוֹדֵעַ שֶׁצָּרִיךְ לוֹ, וְהַט״ז וַאֲלִיָּה רַבָּה לֹא בָּאוּ דַּעְתָּם בָּזֶה לְהָקֵל אוֹ לְהַחְמִיר:** **(סמ) בֵּית יוֹסֵף** (ד״ה ומ״ש אבל אם) **לְדַעְתּוֹ,** [אַךְ מַה שֶּׁכָּתַב דְּהַמְגִּיד מִשְׁנֶה (ח״ה ס״ק יג) דְּהַמְעַיֵּן שָׁם בְּמַגִּיד מִשְׁנֶה יִרְאֶה שֶׁדַּעְתּוֹ דְּלִכְלֵי עָלְמָא קָשֶׁה, דְּהַמְעַיֵּן שָׁם בְּמַגִּיד מִשְׁנֶה יִרְאֶה שֶׁדַּעְתּוֹ לוֹ], **וְכֵן מִשְׁמַע מִמַּה שֶּׁהֵבִיא בֵּית יוֹסֵף** (ד״ה ואדתני אבי ז״ל) **בְּשֵׁם הַגְּהוֹת אֲשֵׁרִ״י** (ביצה פ״ג סי׳ יז) **בְּשֵׁם אוֹר זָרוּעַ** (ח״ב סי׳ שנח) **דְּלִדְבָרֵי הַכֹּל אִם בִּשֵּׁל אוֹ אָפָה עֶבֶד יִשְׂרָאֵל בִּשְׁבַּת אֲפִלּוּ לְצָרְכּוֹ עַצְמוֹ, וַאֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת רִאשׁוֹנָה וּבְסֵדֶר רִאשׁוֹנָה שֶׁאֵין הָעֶבֶד יוֹדֵעַ אִם אָדוֹנָיו יֹאכַל מִזֶּה אִם לָאו אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר, וְהֶעְתִּיק**

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו״ע הרב (ס״ז-יח) סתם לאסור במכירו ולא חילק בין בפניו לשלא בפניו ובין ידע שהישראל צריך לו ללא ידע. **ב]** בשו״ע הרב (ס״כ) כתב: ובלבד שלא יהיו עשבים של הישראל אלא של הנכרי או של הפקר כמו שנתבאר בסימן רנ״ב (ס״י) [אבל במהדו״ב לסימן רמ״ג (ד״ה והנה מהר״ם) חזר בו ומסיק כהפוסקים שהעושה מעצמו אפילו בשל ישראל אין צריך למחות בו]. **ג]** בשו״ע הרב (ס״כ) פסק כדעת המרדכי המתיר רק כשליקט בהמתו ומאכיל גם לבהמת ישראל, והיינו שאין הדבר ידוע בבירור שליקט גם בשביל ישראל, כי שמא ליקטן לעצמו ואח״כ נמלך ליתן לבהמת ישראל, אבל כשידוע בבירור שליקט לצורך ישראל אסור [וכן מבואר עוד בשו״ע הרב מהדו״ב לסימן רמ״ג (ד״ה והנה מהר״ם)].

בַּאוּר הַלָּכָה

יא * אִם מַכִּירוֹ. הֵנָּה הַמְחַבֵּר סָתַם בָּזֶה דְּמִשְׁמַע דְּאַף אִם עָשָׂאוֹ בְּפָנָיו שֶׁלֹּא בְּפָנָיו הַיִּשְׂרָאֵל אָסוּר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש אבל אם) דְּכֵן נִרְאֶה דַּעַת הָרִי״ף (מו׳) וְהָרַמְבַּ״ם (פ״ו ה״ג) דְּלֹא הִזְכִּירוּ דִּבְרֵי אַבַּיֵי (סכב.) דְּצָרִיךְ בְּפָנָיו דַּוְקָא, וְשֶׁכֵּן נִרְאֶה דַּעַת הַתּוֹסָפוֹת בֵּיצָה דַּף ג׳ (ע״א ד״ה גזרה), וּדְלֹא כְּדַעַת הָרַ״ן (מו׳ ד״ה גמ׳) וְהַמַּגִּיד מִשְׁנֶה (שם) שֶׁכָּתְבוּ דְּדַוְקָא בְּפָנָיו אָסוּר דְּאָז יֵשׁ לְחוּשׁ שֶׁיְּכַוֵּן לְהַרְבּוֹת בִּשְׁבִילוֹ בְּשַׁעַת עֲשִׂיָּתוֹ, וְכֵן הָעְתִּיקוּ הַטּ״ז (ס״ק יא) וְהָאֲלִיָּה רַבָּה (ס״ק כה). וְהָאֱמֶת כְּדַעַת הָרַ״ן וְהַמַּגִּיד מִשְׁנֶה נִמְצָא עוֹד כַּמָּה רִאשׁוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ כֵּן בְּפִשְׁיטוּת בְּלִי שׁוּם חוֹלֵק, [וְהוּא כִּסְבָרַת אַבַּיֵי שֶׁבַּגְּמָרָא, וְנִרְאֶה לָהֶם דָּבָר רָבָא לֹא פָּלִיג עָלָיו בָּזֶה, וְנִרְאֶה לִי דְּכֵן מַשְׁמַע כִּדְבְרֵיהֶם מִלְּשׁוֹן הַגְּמָרָא (שם) רָבָא אָמַר אֲפִלּוּ תֵּימָא בְּפָנָיו וְכוּ׳, מַשְׁמַע דְּגַם הוּא מוֹדֵי דְּשָׁלֹא בְּפָנָיו אֵין לָאֲסֹר כְּלָל, אֶלָּא דְּכָאן בְּכֶבֶשׁ אֲפִלּוּ בְּפָנָיו מָתַר מִשּׁוּם נֵר לְאֶחָד נֵר לְמֵאָה, עַיֵּן שָׁם], וְהוּא דַּעַת הָרַאֲבַ״ן (פט״ז סי׳ שסד) הַמּוּבָא בְּמֻגָּן אַבְרָהָם (ס״ק כח), וְהָרַשְׁבָּ״א בְּחִדּוּשָׁיו (סכב. ד״ה רבא) וְכֵן הַמְּאִירִי (שם ד״ה מכלל) וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (שם) וְהָרַמְבַּ״ן הַמּוּבָא בְּכֶסֶף מִשְׁנֶה (פ״ו ה״ג), כֻּלָּם כָּתְבוּ דְּדַוְקָא אִם עָשָׂאוֹ בְּפָנָיו אָסוּר. וְלִכְאוֹרָה הָיָה אֶפְשָׁר לִסְמֹךְ לְהָקֵל עַל דַּעַת כָּל הָנֵי רַבְוָתָא, בְּפֶרֶט דְּבְהַרְמְבַּ״ם [וְהָרִי״ף] לֹא נִזְכַּר בְּהָדְיָא לְהַפּוֹךְ וְהַמַּגִּיד מִשְׁנֶה מִסְתַּפֵּק דְּאֶפְשָׁר דְּגַם הוּא סְבִירָא לֵיהּ כֵּן, אֶלָּא דְּמִכָּל מָקוֹם אֵין לְהָקֵל בָּזֶה דְּהַתּוֹסָפוֹת הֲלֹא סָמְכוּ עַצְמָם עַל הַתּוֹסֶפְתָּא שֶׁבָּת (פי״ד ה״א) דְּמוּכָח בְּהָדְיָא דְּאַף שֶׁלֹּא בְּפָנָיו אָסוּר, דְּאַף דְּאֵין לְחֹשׁ שֶׁמָּא יִרְבֶּה בִּשְׁבִילוֹ בְּמִלְאָכָה זוֹ, חִישִׁינַן שֶׁמָּא יִרְגִּילוֹ לְשַׁבָּת אַחֶרֶת עַיֵּן שָׁם, וְהוּבְאוּ דִּבְרֵיהֶם בְּאוֹר זָרוּעַ (ח״ב סי׳ שנח), וְגַם בְּרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב יב חלק יב) הִסְכִּים לְדִעְתָּם, [אֲלָא דְּדַעַת רַבֵּנוּ יְרוּחָם לִכְאוֹרָה סוֹתֵר אֶת עַצְמוֹ דְּמִתְּחִלָּה כָּתַב בִּפְשִׁיטוּת דְּדַוְקָא בְּפָנָיו אָסוּר, וְאַחַר כָּךְ מֵבִיא דַּעַת הַתּוֹסָפוֹת בְּשֵׁם הַתּוֹסֶפְתָּא דְּלִטַעְמָם זֶה אַף שֶׁלֹּא בְּפָנָיו אָסוּר מְשׁוּם שַׁבָּת אַחֶרֶת, וּכְבָר עָמַד בָּזֶה הַמֻּגָּן אַבְרָהָם (שם)], עַל כֵּן אֵין לְהָקֵל בָּזֶה וְכִסְתִימַת הָאֲחֲרוֹנִים הַנַּ״ל. וְכֵאֲמֶת אֵין נָפְקָא מִינָּהּ בָּזֶה לְדִינָא, דְּאֲפִלּוּ אִם נִפְסַק כְּהָנֵי רַבְוָתָא לְהָקֵל הֲלֹא כָּתַב הַמֻּגָּן אַבְרָהָם (שם) דְּדַוְקָא אִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ הָאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁהַיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לוֹ, דְּאִי לָאו הָכִי אָסוּר לְכַלְּתְּחִלָּה אַף שֶׁלֹּא בְּפָנָיו, דְּעִקַּר הַטַּעַם דְּמַצְרְכִי בְּפָנָיו הוּא כְּדֵי שֶׁיֵּדַע שֶׁהַיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ וְיַרְבֶּה בִּשְׁבִילוֹ, וְאִם כֵּן כְּשֶׁיּוֹדֵעַ הָאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁהַיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ אָסוּר אַף שֶׁלֹּא בְּפָנָיו, וּבְאֵינוֹ יוֹדֵעַ גַּם לְהַט״ז (שם) וַאֲלִיָּה רַבָּה (שם) מֻתָּר, [וְאַף דְּמַשְׁמַע מַהַט״ז דְּסוֹבֵר דְּלִדְעַת הַמַּקְלִין בְּשֶׁלֹּא בְּפָנָיו מָתַר בְּכָל גּוֹנֵי, אֵין נִרְאֶה לְהָקֵל שְׁתֵּי קַלּוֹת בְּהֵדֵי הֲדָדֵי. [הַגָּ״ה וְדִבְרֵי הַמֻּגָּן אַבְרָהָם נִפְלְאוּ מִמֶּנִּי דְּהָא בְּכֶבֶשׁ שֶׁל רַבָּן גַּמְלִיאֵל (ס״ק כב.) הֲלֹא יָדַע הָאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁצְּרִיכִים לְהַכְבֶּשׁ לְיַרֵד בּוֹ וַאֲפִלּוּ הָכִי קָאָמַר אַבַּיֵי דְּלִפְיָכָךְ מַתִּירִים לְיַרֵד מִשּׁוּם דְּשָׁלֹא בְּפָנָיו עֲשָׂאוֹ, וְגַם מִפְּשִׁיטוּת דִּבְרֵי הָרִאשׁוֹנִים הַמְקַלְּלִין מַשְׁמַע דְּדַוְקָא אָסוּר בְּשֶׁלֹּא בְּפָנָיו מָתַר בְּכָל גּוֹנֵי, וּסְבָרָא גְּדוֹלָה הִיא לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דְּכַמָּה שֶׁיָּדַע הָאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁצָּרִיךְ הַיִּשְׂרָאֵל אֵינוֹ מַכְרִיחַ שֶׁיְּכַוֵּן בִּשְׁבִילוֹ דְּאִשְׁתּוֹ יְכַוֵּן בִּשְׁבִילוֹ כָּל מַכִּירָיו, וְרַק כְּשֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁצָּרִיךְ וְגַם הוּא בְּפָנָיו נוֹתֵן דַּעְתּוֹ לְכַוֵּן בִּשְׁבִילוֹ, וְעַיֵּן בְּסוּגְיָא שָׁם דְּמַקְשֵׁי כְּתוֹב גַּם כֵּן בְּטוּר וּבְקִצּוּר פְּסָקֵי הָרֹא״שׁ (פט״ז סי׳ יג) וּמוֹכֵחַ לְהַפּוֹךְ:

עוֹן וְהֶדֶר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן שכה שכו

אֲבָל אִם הוּא בְּצִנְעָה, מֻתָּר לְקַבֵּר בּוֹ לָעֲרֵב בִּכְדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ. [ו]וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהוּא בְּפַרְהֶסְיָא, אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא לְאוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל שֶׁנַּעֲשָׂה בִּשְׁבִילוֹ, אֲבָל לְיִשְׂרָאֵל אַחֵר מֻתָּר, (עד) וְהוּא שֶׁנִּמְתִּין בִּכְדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ: **טו** [ס]אֵינוֹ יְהוּדִי (עה) שֶׁהֲבִיא בְּשַׁבָּת חֲלִילִין (פָּרוּשׁ, כְּלֵי נְגוּן חֲלוּלִים שֶׁקּוֹלָם מְעוֹרֵר הַבְּכִי) לִכְפֹּד בָּהֶם יִשְׂרָאֵל, לֹא יִכְפֹּד בָּהֶם לֹא הוּא [ע]וְלֹא אֲחֵרִים, [פ]עַד (יח) שֶׁיַּמְתִּין לָעֲרֵב בִּכְדֵי שֶׁיְּבוֹאוּ (עו) מִמָּקוֹם קָרוֹב, (עז) וְאִם יָדַע בְּוַדַּאי שֶׁמִּמָּקוֹם פְּלוֹנִי הֵבִיאָם בְּשַׁבָּת, (עח) יַמְתִּין לָעֲרֵב כְּדֵי שֶׁיָּבוֹאוּ מֵאוֹתוֹ מָקוֹם, וְאַחַר כָּךְ מַתָּרִים בֵּין לוֹ וּבֵין לַאֲחֵרִים. (עט) [צ]וְהֵנִי מִלֵּי כְּשֶׁהֵבִיאָם דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים, אֲבָל אִם לֹא הֵבִיאָם אֶלָּא דֶּרֶךְ כַּרְמְלִית, כֵּיוָן שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה בָּהֶם אִסּוּר תּוֹרָה אֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין כְּדֵי שֶׁיָּבוֹאוּ אֶלָּא **טז** (כ) (פ) * [ק]סָפֵק אִם הוּבְאוּ מִחוּץ לְתְּחוּם אוֹ מִתּוֹךְ הַתְּחוּם, (פא) חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא מִחוּץ לְתְּחוּם הוּבְאוּ:

שכו דִּינֵי רְחִיצָה בְּשַׁבָּת. ובו י"ג סְעִיפִים:

א (א) [א]אָסוּר לִרְחֹץ (ל) [א] (ב) כָּל גּוּפוֹ, אֲפִלּוּ אֵבָר וְאֵבָר (ג) לְבַד, אֲפִלּוּ * בְּמַיִם שֶׁהוּחַמּוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, בֵּין [ב]אִם הֵם בִּכְלִי בֵּין אִם הֵם בַּקַּרְקַע, (ד) [ג]וַאֲפִלּוּ לִשְׁפּוֹךְ הַמַּיִם עַל גּוּפוֹ וּלְהִשְׁתַּטֵּחַ אָסוּר, [ד]אֲבָל מֻתָּר לִרְחֹץ (ה) בָּהֶם פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו. הַגָּה: (ו) אוֹ שְׁאָר אֵיבָרִים, כֹּל שֶׁאֵינוֹ רוֹחֵץ כָּל גּוּפוֹ (בית יוסף (ד"ה ופשוט לרחוץ)

(*) עי' ב"י (ד"ה ומ"ש ואפי') וב"ח (ס"ט ד"ה ומ"ש וכן) ובתוספת שבת (ס"ק מה) מהיכן למד הטור כן בדעת הרמב"ם.

שֵׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [א] **כָּל גּוּפוֹ.** עַיִן בְּאֵר הֵיטֵב, וְעַיִן בְּשׁוּ"ת חֶכֶם צְבִי סִימָן י"א שֶׁאוֹסֵר לְנָשִׁים לִטְבֹּל בְּלֵיל שַׁבָּת בְּחַמִּין. וְעַיִן בְּשׁוּ"ת נוֹדַע בִּיהוּדָה מַהֲדוּרָא תִּנְיָנָא (או"ח) סִימָן כ"ד וְכָ"ה שֶׁהוּא הָיָה מַזְהִיר לְהַבַּלָּנִין שֶׁיְּחַמּוּ הַחַמִּין בְּעֶרֶב שַׁבָּת לְמַקָּוֶה הַיּוֹם גָּדוֹל, כְּדֵי שֶׁלְּכְשֶׁתַּחְשֹׁךְ לֹא יִהְיֶה רַק פּוּשְׁרִין, וּבְפוּשְׁרִין שְׁרֵי רַק בְּחַמִּין אָסוּר, עַיִן שָׁם. וְכֵן כָּתַב בְּתִפְאֶרֶת צְבִי (או"ח) סִימָן ט', עַיִן שָׁם שֶׁכָּתַב לְיַשֵּׁב דִּבְרֵי הַחֶכֶם צְבִי (שם) מַה שֶּׁכָּתַב לְעִנְיַן רְחִיצָה בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת אַף שֶׁקִּבְּלוּ הַקְּהָל שַׁבָּת, עַיִן שָׁם. וְעַיִן בְּשׁוּ"ת חוּט הַשָּׁנִי סִימָן (פ"ג) [פ"ב] בְּעִנְיַן טְבִילַת נָשִׁים בְּלֵיל שַׁבָּת, הֵם מִלְּהַזְהִיר מִלְּטַבֵּל מִבְּעוֹד יוֹם בְּמָקוֹם יוֹדְעִים לְזַהֵר בִּרְחִיצָה, וּמָקוֹם שֶׁאֵין מִנְהָג יֵשׁ לְהַתִּיר, רַק שֶׁלֹּא תִּרְחַץ בְּבֶגֶד שֶׁלֹּא תָּבֹא לִידֵי סְחִיטָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ:

בְּאֵר הַגּוֹלָה

טז * סָפֵק אִם הוּבְאוּ מִחוּץ לַתְּחוּם וְכוּ'. הִנֵּה אַף דִּבְסָעִיף ז' כָּתַב לְעִנְיַן כְּסָפֵק דִּיֵּשׁ אוֹמְרִים דְּלָעֲרֵב מֻתָּר מִיָּד, וְרֹב"ם שֶׁהוּא שִׁיטַת הַמְקַלִּין בִּסְפֵקָא, כָּאן בְּסָעִיף זֶה סָתַם לְהַחְמִיר וְכֵן בְּסָעִיף ט', וּבְסִימָן תקט"ו (סעיפים א-ז) סָתַם גַּם כֵּן לְהַחְמִיר [בַּאוּר הַגְּרַ"א לְעֵיל בְּסָעִיף ז']:

א * **בְּמַיִם שֶׁהוּחַמּוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת. וּמִצְטָעֵר אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ חֹלִי כָּל הַגּוּף, יֵשׁ לוֹמַר דְּמֻתָּר לִרְחֹץ** [חִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר]:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

טז * סָפֵק אִם הוּבְאוּ מִחוּץ לַתְּחוּם וְכוּ'. הָחֲמִירוּ בּוֹ חֲכָמִים טְפֵי. וְהוּא הַדִּין בְּכָל מִלֵּי דְּפַרְהֶסְיָא שֶׁנַּעֲשָׂה בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל (עד) אָסוּר לוֹ עוֹלָמִית [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק לא) בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ם (פ"ו ה"ב)]. אֲבָל מִדִּבְרֵי הַטּ"ז (ס"ק יג) בְּשֵׁם הָרַ"ן (סה. ד"ה וגרסי') מִשְׁמַע, דְּדַוְקָא הָכָא הֶחְמִירוּ חֲכָמִים לָאֲסֹר עוֹלָמִית, מִשּׁוּם שֶׁגְּנַאי הוּא לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיִּקָּבֵר בְּקֶבֶר מְפֻרְסָם שֶׁנִּתְחַלֵּל בּוֹ שַׁבָּת בְּשִׁבְילוֹ, אֲבָל בְּשְׁאָר מְלָאכוֹת בְּכָל גְּוָנֵי אֵינוֹ אָסוּר רַק בִּכְדֵי שֶׁיֵּעָשֶׂה, וְעַיִן סוֹף סִימָן תרס"ד; וּכְדִבְרֵי הָרַ"ן מָצָאתִי עוֹד (עה) בְּכַמָּה רִאשׁוֹנִים, וְעַל כֵּן אֵין לְהַחְמִיר בְּעֵת הַצָּרָךְ: (עד) **וְהוּא שֶׁנַּמְתִּין וְכוּ'.** וְאַף עַל גַּב דְּלְאַחַר לֹא שַׁיָּךְ לְמִגְזַר שֶׁמָּא יֹאמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי בְּשַׁבָּת לַעֲשׂוֹת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מוּכָן לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת, מִכָּל מָקוֹם לֹא חִלְקוּ בְּדָבָר שֶׁנַּעֲשֵׂית בּוֹ מְלָאכָה גְּמוּרָה בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל. וְדַע דִּכְכָל הַמְּלָאכוֹת שֶׁנַּעֲשֵׂית בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל דְּאָמְרִינַן דְּצָרִיךְ לְהַמְתִּין בִּכְדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ, אֲפִלּוּ אִם אָמַר לוֹ לְאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁיַּעֲשֶׂה עֲבוּרוֹ, אַף דְּעָבַד אִסּוּרָא בָּזֶה, אֲפִלּוּ הָכִי אֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת רַק עַד כְּדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יַהֲנֶה מִמְּלָאכֶת שַׁבָּת, וְלֹא יוֹתֵר [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק לב)]: **טו** (עה) **שֶׁהֵבִיא בְּשַׁבָּת וְכוּ'.** מֵירֵי שֶׁהֲבִיאָן מִחוּץ לַתְּחוּם וְגַם הָיָה דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁנַּעֲשָׂה אִסּוּר תּוֹרָה, דְּאִם לֹא הָיָה דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים (עו) **מִמָּקוֹם קָרוֹב.** דְּהַיְנוּ מִחוּץ לַתְּחוּם. וְאִם הֵבִיאָן דֶּרֶךְ סְרָטָא גְּדוֹלָה שֶׁהוּא מְפֻרְסָם (עז) אָסוּר לוֹ עוֹלָמִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף י"ד לְגַבֵּי אָרוֹן וְקֶבֶר: (עז) **וְאִם יָדַע בְּוַדַּאי וְכוּ'.** בֵּין לְהַחְמִיר וּכְגוֹן שֶׁהוּא הַרְבֵּה יוֹתֵר מִתְּחוּם, (עח) וּבֵין לְהָקֵל כְּגוֹן שֶׁהוּא בְּתוֹךְ הַתְּחוּם, וּמַחֲמַת שֶׁהֵבִיאָן דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים לְכָךְ צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד כְּדֵי שֶׁיָּבִיאוּ מֵאוֹתוֹ מָקוֹם, שֶׁלֹּא יַהֲנֶה מִמְּלָאכֶת שַׁבָּת: (עח) **יַמְתִּין לָעֲרֵב כְּדֵי וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֲפִלּוּ הוּא דָּבָר הַמָּצוּי בְּמָקוֹם קָרוֹב, כֵּיוָן שֶׁבָּא עַתָּה מֵרָחוֹק צָרִיךְ לְהַמְתִּין בִּכְדֵי שֶׁיָּבוֹא מִמָּקוֹם שֶׁבָּא [בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ודוקא בידוע)]: (עט) **וְהֵנִי מִלֵּי כְּשֶׁהֵבִיאָם וְכוּ'.** קָאֵי אַתּוֹךְ הַתְּחוּם (עט) לְכָךְ מֻתָּר כְּשֶׁהֵבִיאָן דֶּרֶךְ כַּרְמְלִית אֲפִלּוּ לוֹ לָעֲרֵב מִיָּד, דְּאִם הָיָה מְחוּץ לַתְּחוּם אֲפִלּוּ דֶּרֶךְ כַּרְמְלִית הָיָה אָסוּר לוֹ בִּכְדֵי שֶׁיָּבִיאוּ, וְלָאֲחֵרִים מִיָּד, וּכְמוֹ שֶׁפָּתַם לְקַמָּן בְּסִימָן תקט"ו סָעִיף ה'. וְאַף דַּעַל כַּרְמְלִית יֵשׁ גַּם כֵּן אִסּוּר דִּרְבָּנָן כְּמוֹ עַל תְּחוּמִין, מִכָּל מָקוֹם הַקְּלוּ בּוֹ מִשּׁוּם שֶׁאֵינוֹ מִתְהַנֶּה כָּל כָּךְ בְּהַבָּאַת הָאֵינוֹ יְהוּדִי מִתּוֹךְ הַתְּחוּם: **טז** (פ) **סָפֵק אִם הוּבְאוּ וְכוּ'.** שְׁנִזְכְּרוּ בְּסָעִיף ט' [ט"ז (ס"ק טז)]: (פא) **חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא וְכוּ'.** וְעַל כֵּן צָרִיךְ (פ) גַּם כֵּן לְהַמְתִּין בְּעֶרֶב כְּדֵי שֶׁיָּבִיאוּ מִחוּץ לַתְּחוּם:

א (א) **אָסוּר לִרְחֹץ וְכוּ'.** גְּזֵרָה (ל) שֶׁמָּא יִבְאוּ עַל יְדֵי זֶה לְהָחֵם בְּשַׁבָּת: (ב) **כָּל גּוּפוֹ.** וְהוּא הַדִּין (ג) רֹב גּוּפוֹ, דְּרֹב כְּכֻלּוֹ: (ג) **לְבַד.** וְכָל שֶׁכֵּן אִם רוֹחֵץ כְּדֶרֶךְ הָרְחִיצָה כָּל הַגּוּף בְּיַחַד: (ד) **וַאֲפִלּוּ לִשְׁפּוֹךְ וְכוּ'.** הַיְנוּ (ג) אֲפִלּוּ מִמַּיִם שֶׁהוּחַמּוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וַאֲפִלּוּ הֵם בַּקַּרְקַע: (ה) **בָּהֶם.** הַיְנוּ בְּחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, (ד) אֲבָל בְּחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ בְּשַׁבָּת אָסוּר אֲפִלּוּ יָדָיו לְבַד: (ו) **אוֹ שְׁאָר אֵיבָרִים.** וְאִשָּׁה שָׁלוֹבָשֶׁת לְבָנִים בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, מֻתֶּרֶת לִרְחֹץ בִּמְקוֹמוֹת הַמִּטְנָפִים בְּחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, רַק שֶׁתִּזָּהֵר לִרְחֹץ בְּיָדַיִם וְלֹא בְּבֶגֶד כְּדֵי שֶׁלֹּא תָּבֹא לִידֵי

בְּאֵר הֵיטֵב

סָעִיף ג' (ס"ק יב), מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק לא): **טו** (יח) **שֶׁיַּמְתִּין.** וְאִם הֵבִיאָן דֶּרֶךְ סַרְטָא עַיֵּן ט"ז (ס"ק טו) שֶׁכָּתַב לַאֲחֵרִים מֻתָּרִים לָעֲרֵב מִיָּד, אֲבָל הוּא צָרִיךְ לְהַמְתִּין כְּדֵי שֶׁיָּבוֹאוּ, עַיֵּן שָׁם: **טז** (כ) **סָפֵק וְכוּ'.** וּפְשׁוּט דְּגַם כָּאן שִׁיכִי הָנֵי תְּנָאִים שְׁנִזְכְּרוּ בְּסָעִיף ט', ט"ז (ס"ק טז):

א (ג) **כָּל גּוּפוֹ.** הוּא הַדִּין רֹב גּוּפוֹ, כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י). וְכָתַב מִשְׁאַת בִּנְיָמִין סִימָן ה' וְכִמְדֻמֶּה לִי שֶׁלֹּא נָהֲגוּ הַנָּשִׁים לִלְבֹּשׁ לְבָנִים בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, וְאֶפְשָׁר מִשּׁוּם שֶׁאֵין

שַׁעַר הַצִּיּוּן

יד (עד) **אַף בְּקֵצֶץ בְּכָל גְּוָנֵי שְׁרִי מִדִּינָא, אֶלָּא שֶׁנָּכוֹן לְהַחְמִיר** [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק לא)]: (עה) **הַמָּאוֹר** (סה. ד"ה מאי), **וְהָרַמְבַּ"ן וְהָרַשְׁבָּ"א** בְּחִדּוּשֵׁיהֶם (רמב"ן קנא. ד"ה מתני', ורשב"א שם ד"ה עשו כו' ואם), **וְכֵן בְּחִדּוּשֵׁי הָרַ"ן** (שם ד"ה ואמאי) **בְּשֵׁם רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן:** **טו** (עו) **אֲחֵרוֹנִים:** (עז) טַ"ז (ס"ק יד) **וּמָגֵן אַבְרָהָם** (ס"ק לג) **וּמַלְבּוּשֵׁי יוֹם טוֹב** (ס"ק י"ג) **וְהַגְּרַ"א, דְּלֹא כְּלִבּוּשׁ:** (עח) **תּוֹסָפֶת שַׁבָּת** (ס"ק מה). **וְגַם לְפֵרוּשׁ הַמָּגֵן אַבְרָהָם** בְּסָעִיף קָטָן ל"ד מֻכְרָח דְּהַמְחַבֵּר מַיְירֵי מִתְּחִלָּה בְּכָל גַּוָנֵי: (עט) **וּמָגֵן אַבְרָהָם** (ס"ק לה) **וְאֵלִיָּה רַבָּה** (סק"ל) **וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת** (ס"ק מה), **דְּלֹא כְּט"ז** (ס"ק טו).

ג רַמְב"ם שָׁם. **ס** שָׁם (קנא.) מִשְׁנָה. **ע** הַסְּפָמוֹת רֹב הַפּוֹסְקִים. **פ** טוּר כְּפֵרוּשׁ תּוֹסְפוֹת שָׁם (ד"ה נכרי) וְכֵן דַּעַת הָרַי"ף (סה.) וְהָרא"ש (פכ"א סי' ט) וְכֵן כָּתַב הָרַמְב"ם בְּפֶרֶק ו' (ה"י) וְשָׁאַר פּוֹסְקִים. **צ** טוּר וְהָרַמְב"ם שָׁם (*). **ק** הָרי"ף (סד:) וְרַמְב"ם שָׁם. **א** שַׁבָּת ל"ט (ע"ב) בְּרַיְתָא וּכְרַבִּי יְהוּדָה. **ב** מִימְרָא שָׁם (וְכִשְׁמוּאֵל) [וּכְרַב חִסְדָּא] שָׁם (פ.). **ג** שָׁם. **ד** שָׁם בְּבְרַיְתָא.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah